

VER 2026

Spoločenský dosah: Katedra psychológie, Filozofická fakulta KU v Ružomberku

Názov prípadovej štúdie:

Ochrana detí a mládeže v digitálnom prostredí

Obdobie, kedy sa uskutočnil výskum, z ktorého spoločenský dopad vychádza:

2018 – trvá po súčasnosť (Realizácia reprezentatívnych výskumov na Slovensku EU Kids Online Slovensko a nasledujúcich výskumov pre MPSVaR)

Údaje o zamestnancoch predkladajúceho útvaru, ktorí vykonali výskum:

Meno/Mená:	Úlohy(napr. pracovná pozícia):	Obdobie(-ia) zamestnania na predkladajúcej inštitúcii:
Juraj Holdoš	Koordinácia projektu, tvorba výskumných nástrojov, analýza dát, tvorba výskumných správ	1.10.2007 - prebieha
Róbert Ďurka	tvorba výskumných nástrojov, analýza dát	1.10.2007 - prebieha

Obdobie, v ktorom došlo k deklarovanému spoločenskému dopadu:

2020 - prebieha

1. Stručné zhrnutie spoločenského dopadu

Výskum mal spoločenský dopad vo viacerých oblastiach. Výskum prispel ku zmene politik MPSVaR v oblasti ochrany detí a mládeže najmä v digitálnom priestore. Mal dopad na reguláciu používania digitálnych technológií na základných školách. Výskum tiež významne prispel ku networkingu medzi výskumníkmi a odborníkmi z praxe. Aplikácia výskumných zistení napomohla k rozvinutiu kompetencii rodičov a laikov. Dáta z výskumov budú využité v národnom projekte systematického monitorovania duševného zdravia detí, žiakov a študentov na Slovensku.

2. Výskum, z ktorého spoločenský dosah vychádza

Výskum bol súčasťou širšieho výskumu EU Kids Online v 19 krajinách Európy a projektu EU Kids Online IV v Slovenskej republike, ktorý sa zameriaval na aktivity, príležitosti a riziká detí a dospievajúcich v online prostredí. Zistenia vychádzajú z dotazníkového prieskumu, ktorý sa uskutočnil v slovenských domácnostiach od apríla do júna 2018. Výskumná vzorka je reprezentatívna pre populáciu detí a dospievajúcich vo veku 9 – 17 rokov na Slovensku. Vytvorenie reprezentatívnej vzorky zo základného súboru detí vo veku 9 až 17 rokov, ktoré používajú internet, bolo uskutočnené náhodným výberom z registra obcí a miest SR. Podkladom pre tento výber boli oficiálne štatistiky zo sčítania obyvateľstva z roku 2011. Vzorka mala rozsah 200 územných výberových jednotiek, v ktorých sa náhodnou prechádzkou (podľa vopred stanovených pravidiel) robil výber domácností. [1]

Výskum sa rámcovo týkal dvoch oblastí:

- používania internetu a online aktivít;
- skúsenosti s online rizikami, konkrétne negatívnou skúsenosťou na internete vo všeobecnosti, online agresiou a kyberšikanovaním, sexuálne explicitnými obsahmi na internete, sextingom, stretávaním sa s neznámymi ľuďmi, škodlivými obsahmi na internete či zneužitím osobných informácií a excesívnym používaním internetu. [2] [3] [4] [5]

Keďže ide o empirické zistenia z reprezentatívneho výskumu postaveného na medzinárodne overenej metodológii, zistenia poskytujú relevantným príjemcom (tvorcom politik, aktérom v oblasti vzdelávania a prevencie atď.) pevné východisko pre implementáciu v praxi.

Výskum sa realizoval pod záštitou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR, ktoré bolo aj prvotným odberateľom výsledkov výskumu. Výskumné zistenia boli prezentované v záverečnej výskumnej správe formou grafov, tabuliek a sumarizácií hlavných zistení v jednotlivých oblastiach. Po ukončení výskumu v roku 2020 výskumný tím EU Kids Online Slovensko [1] pokračoval v spolupráci s Národným koordinačným strediskom pre riešenie problematiky násilia na deťoch a realizoval preň sériu ďalších výskumov v roku 2021, 2022, 2023, [2] [3] [4] pričom v centre pozornosti ostala oblasť negatívnych skúseností v online priestore. Výskum v rokoch 2022 a 2023 mal longitudinálny charakter a poskytol pohľad na skúsenostné zmeny vo vybranej vzorke počas dvoch rokov. Medzi kľúčové výsledky predmetných výskumov patria zistenia, že každé piate dieťa a mladý človek vo veku 9 – 17 rokov trávi na internete viac ako 4 hodiny počas školského dňa (2018); celkovo sa 67 % detí a dospievajúcich cíti na internete bezpečne; v prípade negatívnych skúseností detí v online prostredí deti v minimálnej miere kontaktujú učiteľov (5%) a odborníkov (2%); až 26 % detí a dospievajúcich o negatívnych skúsenostiach na internete nehovorí s nikým, čo platí aj v prípade skúsenosti s kyberšikanovaním (2018); 6 % detí a dospievajúcich vo frekvencii raz za týždeň alebo častejšie sleduje na internete obsahy týkajúce sa spôsobov spáchania samovraždy (2023), zhodne 9 % respondentov uviedlo, že niekto zneužil ich heslo alebo sa vydával za nich a že niekto zistil, kde sa nachádzajú, lebo sledoval ich telefón alebo iné zariadenie; približne každé piate dieťa si zažilo online vyhrážanie (2023); mladí ľudia, ktorí vykazujú vyššie excesívne používanie internetu, majú častejšie problémy emocionálneho charakteru, majú depresívne nálady a cítia sa osamelo (2023). [2] [3] [4]

3. Odkazy na výskum

1. Izrael, P., Holdoš, J., Ďurka, R., Hasák, M., (2020). Slovenské deti a dospelávajúci na internete: Závěrečná správa z výskumu EU Kids Online IV – Slovenská republika. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku – **Dostupné online** na stránke Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch: https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/8/narodna-sprava-final-s1_op-1.pdf
2. Holdoš, J., Izrael, P., Almašiová, A., Kohútová, K. (2021) Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku počas pandémie. (výskumná správa). Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku – **Dostupné online** na stránke Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch: https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/8/vyskumna-sprava-prezivanie-a-spravanie-deti-a-mladeze-na-slovensku-pocas-pandemie-1.pdf
3. Holdoš, J., Izrael, P., Almašiová, A., Kohútová, K. (2022) Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku v roku 2022. (výskumná správa). Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku – **Dostupné online** na stránke Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch: https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/8/vyskumna_sprava_2022-1.pdf
4. Holdoš, J., Izrael, P., Almašiová, A., Kohútová, K. (2023) Vybrané formy rizikového správania detí a mládeže v roku 2023 (výskumná správa). Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku – **Dostupné online** na stránke Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch: https://detstvobeznasilia.gov.sk/web_data/content/upload/subsubsub/8/vyskumna_sprava_2023-1.pdf
5. Šavrnichová, M., Holdoš, J., & Almašiová, A. (2020). Excesívne používanie internetu u adolescentov na Slovensku. Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – Belianum

4. Podrobnosti o spoločenskom dosahu

Výskumné zistenia v oblasti mediálnej psychológie a kyberpsychológie majú významný spoločenský dopad, pričom zohrávajú kľúčovú úlohu pri tvorbe a implementácii strategických dokumentov na ochranu detí v digitálnom prostredí. Doc. Juraj Holdoš, PhD., je na základe svojej expertízy, výskumov a publikácií členom medzirezortnej pracovnej skupiny expertov, ktorá sa pod gesciou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR podieľa na príprave a implementácii Národnej koncepcie ochrany detí v digitálnom priestore a Akčného plánu k Národnej koncepcii ochrany detí v digitálnom priestore. Výskumné zistenia z medzinárodného projektu EU Kids Online Slovensko (napr. Izrael et al., 2020) boli využité pri príprave tejto koncepcie, pričom následné výskumy (Holdoš et al., 2021, 2022, 2023) slúžia ako odborný základ pri jej implementácii. Tieto poznatky pomáhajú formovať politiky a opatrenia zamerané na ochranu detí a dospievajúcich pred rizikami digitálneho prostredia, čím prispievajú k bezpečnejšiemu a zdravšiemu online prostrediu pre mladú generáciu. Nadväzujúc na spomenuté členstvo sa stal doc. Holdoš členom Advisory Board pri Centre bezpečného internetu, Slovenská republika.

Na základe výsledkov výskumu boli vypracované podklady pre návrh regulácie používania smartfónov a iných digitálnych zariadení v školách. Juraj Holdoš z FF KU bol členom expertnej skupiny, ktorú z poverenia Ministerstva školstva, výskumu, vývoja a mládeže SR organizoval Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Expertná skupina, ktorá vychádzala aj z predmetného výskumu, vypracovala odborné stanovisko ako podklad pre návrh smernice upravujúcej používanie digitálnych zariadení v školskom prostredí. Tento proces má celospoločenský dopad, pričom konkrétnymi dotknutými organizáciami sú základné školy a osemročné gymnáziá, pričom cieľovou skupinou sú deti a dospievajúci. Ministerstvo školstva predstavilo rámec regulácie mobilných telefónov v apríli 2024 a regulácia je upravená v zákone č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní, ktorý nadobudla účinnosť 1. januára 2025.

Za dopad na ochranu detí a mládeže v digitálnom prostredí možno považovať dlhodobé prepájanie vedeckej a odbornej verejnosti. Organizovanie konferencie Bezpečnosť detí v digitálnom priestore na Katolíckej univerzite v Ružomberku, ktorá je najväčšou konferenciou na tému ochrany detí v digitálnom priestore na Slovensku a uskutočnili sa už 3 ročníky s účasťou cca 100 vedcov a odborníkov. Spoluorganizátori: NKS MPSVaR, DIGIQ. Publikované výstupy z konferencie sú dôležitým nástrojom na šírenie poznatkov do praxe. Odborníci a odborníčky ich využívajú pri realizácii preventívnych aktivít a intervencií zameraných na ochranu detí v digitálnom prostredí. Výsledky výskumu sa šíria nielen prostredníctvom konferencií, ale aj cez webové platformy dostupné na domovských stránkach inštitúcií. Medzi hlavné cieľové skupiny patria učitelia základných a stredných škôl, odborní zamestnanci v školstve, sociálni pracovníci a pracovníci centier poradenstva a prevencie. Tieto poznatky majú široký spoločenský dopad, pričom ovplyvňujú všetky školské a mimoškolské organizácie, kde sa odborníci venujú práci s deťmi a dospievajúcimi.

Výsledky výskumov v podobe záverečných správ sú uverejnené na stránke Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch, ktoré je organizačnou zložkou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. NKS ako gestor národnej koncepcie ochrany detí v digitálnom priestore vytvára a udržiava komunikáciu spolupracujúcich subjektov pôsobiach v oblasti ochrany detí pred násilím a predmetný výskum je súčasťou materiálov zverejnených na webovej stránke Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch.

Celospoločenský dopad na ochranu detí a mládeže v digitálnom priestore sa uskutočňuje aj prostredníctvom dlhodobého vzdelávania rodičov a laikov pod gesciou MPSVaR a vypracovania vzdelávacích materiálov. Napr. cez vzdelávanie v online večernej školy NKS.

Za spoločenský dopad možno považovať aj plánované využitie dát z našich výskumov (Izrael et al. 2020 a Holdoš et al. 2023) v Predbežnej výskumnej správe národného projektu „Zavedenie systematického a dlhodobého monitorovania duševného zdravia detí, žiakov a študentov“ na Slovensku sledovaním ich vzdelávacieho, kognitívneho, emocionálneho a sociálneho vývinu (skr. „NP Dáta“). Ktorý realizuje Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie. Výskumník Holdoš je aj členom expertnej skupiny (okrúhly stôl) ku projektu NP Data.